

5.8.2022

Sisäministeriö
Maahanmuutto-osasto

Re: VN_3493_2022-SM-8

Suomen Punaisen Ristin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ihmiskaupan uhrin tunnistamista ja auttamista koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhdistys, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punaisen Ristin tehtävänä on tukea ja avustaa maan viranomaisia niin rauhan kuin sodan ja aseellisten selkkausten aikana ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suomen Punainen Risti on allekirjoittanut sisäministeriön kanssa yhteistyöpöytäkirjan, joka perusteella se ylläpitää varautumista laajamittaiseen maahantuloon sekä edistää säilöön otettujen ulkomaalaisten oikeuksien toteutumista monitorointitoiminnalla.

Suomen Punainen Risti ylläpitää Maahanmuuttoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vastaanottokeskuksia sekä vastaa Suomeen saapuvien kiintiöpakolaisten vastaanotosta ja perheenyhdistämisestä. Suomen Punaisen Ristin muita maahanmuutto- ja pakolaistyön toimintoja ovat henkilötiedustelu, kotoutumista tukeva vapaaehtoistoiminta, paperittomia ja ulkomaalaisia säilöön otettuja tukeva vapaaehtoistoiminta sekä hyvien etnisten suhteiden edistäminen.

Suomen Punainen Risti pitää luonnosta hallituksen esitykseksi hyvänä ja perusteltuna. Kuten luonnoksessa on tuotu esille, ihmiskaupan uhrin auttamisen erottaminen rikosprosessista ja sen lopputuloksesta vahvistaa uhrin oikeuksia sekä uskallusta hakeutua auttamisjärjestelmän piiriin. Myös muut luonnoksessa esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja edesauttavat ihmiskaupan uhrien aseman parantamista.

Luonnoksessa esitetään, että jatkossa ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tehtävänä olisi myös kansallisena asiantuntijaviranomaisena toimiminen ihmiskauppailmiöön ja sen vastaiseen työhön liittyvissä asioissa. **Suomen Punainen Risti pitää tärkeänä, että auttamisjärjestelmän roolia kansallisena asiantuntijatahona vahvistetaan.** Eri toimijoita, ml. viranomaisia ja kolmannen sektorin toimijoita tulee kouluttaa ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen liittyen, jotta uhrin saadaan ohjattua avun piiriin kattavasti ja oikea-aikaisesti. Ammattilaisten lisäksi erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa toimivien vapaaehtoisten koulutus on tärkeää, koska myös he voivat kohdata ihmiskaupan uhreja ja on tärkeää, että he pystyvät tunnistamaan

5.8.2022

ihmiskaupan merkkejä ja ohjaamaan ihmiset turvallisesti avun piiriin. Tietoisuutta lisäävien kampanjoiden lisäksi tarvitaan koulutusta muun muassa erilaisista ihmiskaupan muodoista ja piirteistä sekä auttamisjärjestelmään ohjaamisesta.

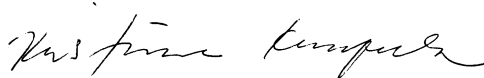
Myös auttamisjärjestelmän selkeästi lausuttu rooli neuvonta- ja ohjaustehtävästä myös niiden henkilöiden osalta, joilla on kotikunta, on tervetullut ja edistää yhdenvertaista pääsyä asiantuntevaan apuun.

Luonnoksessa esitetään varsinaisen tunnistamisen poistamista lainsäädännöstä ja siirtymistä yksivaiheiseen tunnistamiseen. Tässä yhteydessä auttamisjärjestelmän tehtävistä ehdotetaan poistettavaksi voimassaolevan lain 33 § 1 momentin 5 kohdan mukainen varsinainen tunnistaminen. Suomen Punainen Risti toteaa, että kuten ehdotuksessa muutettavaksi esitetystä 35 § otsikoinnista ja sen 1 momentin muotoilustakin ilmenee, ihmiskaupan uhrin tunnistaminen on edelleen auttamisjärjestelmän keskeinen tehtävä. Tästä syystä **ihmiskaupan uhrin tunnistaminen tulisi nimenomaisesti sisällyttää myös auttamisjärjestelmän 33§ mukaisiin tehtäviin.**

Suomen Punainen Risti huomioi, että vaikka esitetyn muutoksen vaikutukset vastaanottokeskusten rooliin lienevät käytännössä vähäisiä ja 33 § lisättäväksi ehdotettava 5 kohta lähinnä nykytilaa selkeyttävä, vastaanottokeskusten ohjaukseen ja työntekijöiden koulutukseen on syytä kiinnittää huomiota, jotta eri toimijoiden rooli ja vastuut ihmiskaupan uhrien palveluiden järjestämisessä ovat selvät. Vastaanottokeskusten rooli ihmiskaupan tunnistamisessa on merkittävä ja niille tulee turvata riittävä osaaminen ja resurssit tähän tehtävään, sekä ihmiskaupan uhrin asemaan liittyvien erityispalveluiden tarpeiden ja oikeuksien huomioimiseen.

Sosiaalihuoltolain osalta luonnoksessa esitetään tarkennusta, jossa 11 § 5 kohdassa mainittuihin tuen tarvetta aiheuttaviin seikkoihin lisättäisiin ”hyväksikäyttö”. Kuten luonnoksessa perustellaan, tarkoituksena on, että hyväksikäyttö käsittää myös ihmiskaupan. Lisäys on perusteltu ja on tärkeää, että erilaisen hyväksikäytön aiheuttamiin tuen tarpeisiin voidaan reagoida tarvitsematta arvioida onko kyse juuri ihmiskaupasta. **Ottaen kuitenkin huomioon ihmiskaupan erityispiirteet ja ihmiskaupan uhreille kansainvälisissä sopimuksissakin turvatut oikeudet, ihmiskaupan mainitseminen erikseen hyväksikäytön rinnalla olisi perusteltua.**

Huomioiden esitetyt tarkennukset sosiaalihuoltolakiin, erityisen tärkeää on myös **hyvinvointialueiden henkilöstön riittävä tiedottaminen muutoksista ja siihen liittyvä ohjaus ja neuvonta, jolla edistetään myös alueellista yhdenvertaisuutta palveluiden saamisessa.**

Kristiina Kumpula
pääsihteeri